

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Concertatio acutissima duoru[m] clarissimoru[m] artiu[m]
& sacre theologie doctoru[m] Magistri Thome Caietani de
vio Generalis totius ordinis predicatoru[m]. & M. Iacobi
Almain doctotis ...**

**Cajetan, Thomas
Almain, Jacques**

Colonie, 1514

VD16 ZV 412

Duodecimu[m] caput. Quod p[ro] alijs criminib[us] ab heresi destitui
p[otes]t summ[us] pontifex

urn:nbn:de:hbz:466:1-34616

Capitulum

potest. Possz cū lapsus in heresim papa ab eis illā auferre ministerialem
prāte nō teneret subire eoz ministeriale iudiciū Et pura spēali dei ꝑ cursu
tam manifeste adinuitē repugnantia posuit vt sue doctrine falsitas ex eis
manifeste omibz pateret. hoc est cū ꝑꝑriū falsoꝝ restiū. Et Augustinus sup
psalmo. Noli emulari. q̄ ex diecis eoz aut signis aliquibus semp ꝑ uinci
possunt. Qd̄ ꝑbat ex facto militū qui erāt custodie sepulchri christi des
purati. Dixerūt cū nobis dormiētibz. venerūt discipuli ꝛc. si cū dormis
ebāt. q̄o sciuerūt eos uenisse. sunt iste ꝑꝑones vere. prima Papa hereticꝝ
heresi interiori solū nō est depositꝝ ipso facto. ꝛ hereticꝝ heresi exteriori nō
est depositꝝ facto iure diuino. an sit depositꝝ ipso facto iure humano. non
papali. sed ꝑ cilioꝝ. Sūt cū statuta cōdere sentētie late depositꝝ. sicut de
de fontibz. qui post adeptū beneficiū infra annū nō ꝑ mouet ipso facto ꝑ
dit titulū nō est oino improbabile dicere q̄ sic. oppositū tñ mihi ꝑabiliꝝ
est. Scda ꝑꝑ. est deponēdus a ꝑ cilio hñte auctoritatiuā prāte sup ipsuz
et nō solū sup ꝑiūctōem a quo uocatus tenet ꝑparere. nec nō ad interro
gatā rñdere. Et hāc prāte auctoritatiuā papa nulli ꝑ ꝑmittere. cū ꝑ in
parē nullā habeat prāte. Cōcedendū est tñ bñ cū eo. q̄ ꝑ ciliū nullā hz ꝑ
testatē sup papatū in se ꝑsideratuz. ꝛ hoc ponit gerson in suo tractatu de
eccliaistica prāte. ꝛ de isto habitū est satis in. ij. c.

Quo decimū caplm in quo inq̄ritur utꝛ in alijs casibz ꝑterq̄ in
heresi deponi possit summus pontifex

Uidendū est ꝑter an possit summꝝ pontifex puniri de positōe ꝑpter
aliud crimē ab heresi. Circa quā materiaꝝ ꝑ dicitꝝ frater Thomas
a. xxv. ca. inclusiue ad finē vsqz tenet q̄ nō. vñ fundamētū eiꝝ in. xxv
caplo est q̄ nō ꝑt in aliq̄ casu deponi nisi in casu determinato lege diuina.
Casus autē heresis in sacra scriptura plerisqz locis est determinatꝝ. vt ꝑꝛ
ad Gala. ꝑ. vbi de heretico dicitꝝ anathema sit. id ē separatū. et. ij. ad thessal.
ij. subtrahatis uos. et. ij. ad Cor. vi. nolite iugū ducere. et. ij. Jo. ij. Nos
lite recipere nec ei aut dixeritis. Et ad titū. ij. de uita. in q̄bꝝ omibz auctori
tatibz fecatur hereticū hoīem esse separatū ꝛ excoīcā dū. ꝛ nullus est aliū
casus exceptus. qd̄ ꝑꝛ ex snia saluatoris. Matth. xxij. Sup cathedram
moisi sederūt scribe ꝛ pharisei. Omnia q̄ q̄cūqz dixerint facite. ꝑm autē opa
eoz nolite facere. vbi dñs apꝛe statuit sub dños debere audire ꝑlaros ma
le uite ꝛ bone doctrine. Constat autē q̄ doctrina ad fidē spectat. Uita au
tem ꝛ opa ad malos mores alioꝝ criminū. Et ꝑfirmatꝝ ex sentētia petri in
ꝑma epla. c. ij. Obedite ꝑꝑositis uestris. nō tñ bonis. sed etiā discor. Et
ꝑꝛ ampliori ꝑbatōe supponit in. xxvi. ca. q̄ ad hoc q̄ potestas ista ecclia
stica ꝑiūgatuz cū aliquo supposito. aliq̄ dispositōes req̄rūtuz in illo suppo
sito de necessitate simplꝛ. ꝛ aliq̄ue de bene esse. requisite de necessitate simꝑ
pliciter sunt due. scz esse uolūtariū. ꝛ esse christianū. nūq̄z em aliq̄s q̄ꝛici
q̄ electus est papa nisi ꝑsentiat. ꝛ sicut nō est papa nisi sit mebꝝ christi. Se
cūda dispositio exigit de iure diuino. ꝛ ꝑma de iure nature. Requisite autē
dispositōes ad bene esse sunt boni mores. scia eccliaistica. charitas. experie
tia regiminis. ꝛ hmōi. sine his em petꝛ electꝝ. ꝛ si acceptat est papa. Quis
malus. et factiꝝ est destruere q̄ꝛ cōstruere duabꝝ simul requisitis necario ad

Duodecimum

Obstructionem quecumque eorum deficiat dissolui potest. Et ex his formatur ratio ad
probandum intentum hoc modo. sola prerogativa conditionibus necessario requisitis ad esse pa-
pae redditur papa deponibile. scilicet inter crimina sola infidelitas praesertim conditio-
nibus necessario requisitis ad esse papae. sed sola infidelitas inter crimina redditur
papa deponibile. Prima propositio per hoc quod depositio est non esse papae. et unum
quodque in suo esse perseverat si prerogativa non supervenit. Secunda autem propositio probata est.
quod cetera vicia prerogativa conditionibus requisitis ad bene esse papae. Statim sub-
dit hanc rationem. velle in statera ponere parvi reperire ponderis. fides
enim non requiritur necessario ad esse papae. cum effectus hereticus sit adhuc papa apud
ipsum. et si eligatur hereticus et acceptet officium papae. sed solum requiritur necessario
baptismalis character qui est indelebilis cum consensu ex parte petri. quae eque fortiter
probaret sua ratio quod per heresim deponi non possit. Et mirum est quomodo hanc rationem tam
forte reputaverit quam equaliter probaret oppositum determinatum per ipsum in capitulis
immediate precedentibus sicut propositum. Insup sicut reperitur in sacris litteris
hominem hereticum esse separandum seu excommunicandum. ita et per alios vicia hoc idem
reperitur. ut per ad Romanos. vij. Si is qui frater nominatur inter vos est fornicator.
aut avarus. aut idolis serviens. aut maledicus. aut ebriosus. aut rapax. cum hominibus nec cibum sumere. Et christus innuit hominem esse excommunicandum
pro quolibet mortali cui iuxta est primum. Matth. xvij. quos passus filius
glosaverit adversarius de subditis hominibus superiorum glosabo. et similiter passus
fuit per eum allegatos de heretico. et ad dicta salvatoris et petri conceditur quod
quod diu tene docent et remanent praesertim sunt audiendi. ostenso ergo sufficienter
eius opinionem non esse fundatam supra firmam petram. sed arenam pono hanc
propositionem. summus pontifex non solum deponi potest ab ecclesia seu populo per heresim
et veritatem et per alio crimine notorio ecclesiam scandalizante. Probat ista pro-
positio ex his que ponuntur in epistola clementis ad Jacobum. refert enim petrus
sibi dixisse eum institueret. nec enim iudicem aut cognitorem secularium
causarum te hodie constitui voluit christus. ne profectus presentibus hominum
curis non possis verbo dei vacare et secundum veritatis regulam discernere bonos
a malis et infra. si enim mundialibus curis fueris occupatus. te ipsum decipies
et eos qui te audiunt. non enim poteritis que ad salutem pertinent plenius
singulis quibusque distinguere. et ex eo fiet ut et tu tanquam non docueris que
ad salutem hominum pertinent deponaris. et discipuli per ignorantiam pereant.
Et qua manifestum est papam etiam propter negligentiam deponi posse. No-
lo tamen asserere clementem ita ad Iacobum scripsisse. cum reperiat Jacobum
illum ante petrum octo annis decessisse martyrio. sed ecclesia non spernit illam
epistolam quod sufficit. ¶ Secundo arguit sic vibrando argumentum in quo
adversarius se fundat in ipsos si ecclesia non possit auferre papam regentes
eam in destructionem eius. et cateruatim animas ducentem ad inferos suo
instinctu et suo exemplo. sequitur politicam pure naturalem et civilem esse me-
lius institutam quam sit ecclesiastica policia. Non enim tene esset instituta poli-
cia pure civilis et naturalis si eius regem perturbantem eam destituere non
posset. imo potestatem eum destituendi et occidendi tanquam membrum corporis
rupturum totius corporis communitas a se abdicare non potest. imo opposito
dato videret policia esse serva despotice. Cum ergo christus instituerit ecclesiam

Capitulum

hanc politicā ad finē supnaturalē pfectiorē in suo genere q̄ sit policia pure
 naturalis cū posteriora generatōe sint p̄ora pfectiōe. seq̄t q̄ policie ecclias
 stice reliq̄rit pr̄tē suū p̄ncipē z regē ecclasticū si nō in edificatōnem s̄z des
 structōem regat destituēdi. imo als nō solū penis instituit̄ ea. quā policia
 pure ciuilē. s̄z a cōitate aliquid auferret q̄ ex iure naturali sibi p̄petere dig
 nosc̄t. necnō cōitatē christianā liberā nō efficit̄. imo potius seruā strictis
 sima etiā seruitute. Et hāc rōem ponderet z nō eā q̄ leuissima est q̄ mag
 ni existimat p̄deris. z dicere q̄ in sili casu nō reliq̄rit de^o remediū cōitari
 nisi orōnes. cū aliud remediū opportunū z oportuni^o relinq̄re potuisset
 nihil aliud est nisi dicere policia ecclasticā nō bñ institutā z effectā seruaz
 ampli^o notū est seclusa heresi summū p̄ncipē eē reipublice ita p̄nciosum
 q̄ a republica veniret auferēd^o p̄ mortē corpale ex illa pr̄tē ei naturalr̄ in
 dicta. Si nō possit q̄ tūc destitui. z post destitutiōem si p̄seueret p̄ mortē
 corpale auferri nō ne necario p̄cedendū erit christū in institutiōe ecclasticā
 policia eā p̄uasse aliq̄ pr̄tē sibi naturalr̄ indicia ad ei^o pacificā p̄uersione
 nē. Ampli^o. cū duo sunt p̄cedentes de papatu quēlibet eoz p̄t vltis syno
 dus p̄tēsa pr̄tē p̄uare p̄pter vnionē z pacē ecclie. q̄uis in aliq̄ eoz sit ves
 ra papalis pr̄tē. q̄ a fortiori p̄ crimine p̄urbatiuo toti^o ecclie. Et añs p̄
 manifeste ex ea. si duo. lxxix. dist. Ubi d̄r. si duo p̄tra fas fuerint electi nul
 lus eoz d̄z recipi. s̄z ille quē vltis p̄sensus elegerit. z istū sine est glo. in ca. si
 papa. vbi d̄r. certe credo q̄ si notoriū est crimē ei^o q̄ d̄cūq̄ z inde scandalis
 zatur ecclia. z incozrigibilis sit. q̄ inde possit accusari. naz p̄umacia aliq̄
 d̄z heresis. vt. lxxxi. dist. ca. si q̄ p̄s byteri. z cōtumax d̄r infidel. vt. xxxvii.
 dist. ca. null^o. Ampli^o si elect^o in summū p̄ncipē nō p̄stituit^o in sacris accē
 p̄iat vxorē. q̄s audebit dicere totū ecclasticū ita decolorari absq̄z possibis
 sit remediū. Ampli^o si rex aliq̄s in lōginquā decedēs regionē relinq̄s ali
 quē vicariū gnālē. z interea regat tyzānice. vicari^o ille vt notū est a cōitate
 poterit deponi. q̄ eodē mō cū christ^o decedēs a cōitate christiana q̄ est ves
 rus rex noster reliq̄rit vicariū ministrū gnālē a cōitate auferri poterit si ty
 zānice regat. Ampli^o cū ex p̄dictis notū sit eccliam seu p̄ciliū eū represen
 tans esse in casu heresis ordinariū iudicē pape z habere pr̄tē auctoritari
 uā sup ip̄m quo ad destitutiōem. z nō legi^o a christo eē ecclie collata talis
 auctoritatiua potestas in eo solo casu. imo nō legi^o q̄ ecclie fuerit collata
 aliqua talis nisi **Dathei. xvii.** vbi in omī casu peccati notoriū cui iūcta
 est p̄umacia collata esse videtur. z hec fuit p̄miciue ecclie sententia sc̄rōz
 doctorū **Hieronymi. Ambrosij. z Augustini.** s̄z supuenientibz casibz i sum
 mis pontificibz in qbz deponi possent. nō defuerūt adulatorēs eis sugges
 rentes q̄ nō possent iudicari asserentes eos nō ministros ecclie. sed d̄nos
 et mirū est. cū singuli doctores dicāt. quēcūq̄ p̄latū in administratiōe sa
 cramentoz esse solū ministrū ecclie. hinc in eo requir̄ intētiō faciēdi q̄d ecclia
 intēdit de necitate z nō alia. z nolint isti hoc fateri in exercitio iurisdicōis
 Et si nō legatur christū dixisse auferēdū esse caput. sed tene oculū. man^o.
 aut pedes. Verū est q̄ nunq̄ auferendū est totalk̄ caput. sic q̄ nunq̄ am
 plius sit futurū aliq̄d caput. sed tene auferēdū est istud sine quo in corpe
 remanet vita. imo q̄ corpoz infirmitatē affert q̄cum est ex se. Ad hec autē
 probāda innumere z rōnes z auctoritates adduci possent. Sequitur p̄mo

Duodecimum.

q̄ p̄as in summo pontifice a p̄cilio p̄t q̄busdā certis legibz limitari z q̄s
 tū ad vsum arctari. Si em̄ caput in corpe hūano efficiat languidū seu in-
 firmū licitū erit ceteris mēbris mēbz illud ligare z cauterizare necnō vnā
 p̄tē capitis abscindere p̄ sanitatē totū corpis ¶ Secūdo sequitur corollarie q̄
 p̄ciliū ḡnāle summū pontificē exigēte vtilitate ecclie absqz culpa ip̄i summū
 pontificis destituere p̄t sicut tpe scismatis de hō summo pontifice. Sicut si
 incarcerat⁹ foret ap̄ infideles z de ei⁹ literatōe nulla foret spes post adhi-
 bitū laborē ad redimēdū z h̄ ex p̄cedētibz est ita notū q̄ alijs rōnibz nō cu-
 rō munire nec aliqd apparētie hz in oppositū argumētū de petro cū eēt in
 vinculis cū pauco tpe fuerit z de ei⁹ literatōe ap̄ fideles extiterit spes Si
 em̄ in tali casu nō posset ecclia summū pontificē sibi p̄stituere. ita nec posset
 aliquē q̄ summū pontificis gereret vires z cū possint occurrere multa q̄ per
 summū pontificē expediri debēt vt p̄firmatōes archiep̄oz z p̄latoz ei ime-
 diate subiectoz nullo mō illa expediri possent ¶ Sequit̄ tertio q̄ p̄as v̄lis
 ecclie seu p̄ciliū v̄lis supra papā simplr z absolute nō est chimera vt d̄r p̄
 far⁹ doctor in eccliam sc̄am blasphemās. ¶ Sequit̄ q̄rto q̄ christ⁹ nō insti-
 tuit summū pontificē ei⁹ ḡnāle vicariū in om̄imoda p̄tate quā habebat h̄m
 hūanitatē. nā habebat p̄tate instituedi sacra. sicut instituedi summū pontificē.
 sicut faciēdi articulū nouū sup infideles sup totā eccliaz cathegoremtraice.
 et nullā istaz hz summū pontifex. ¶ Sequit̄ v. summū pontificē eē vicariū ec-
 clie v̄lis z ministz. quibz dicat etiā vicari⁹ z minister dei quēadmodū p̄n-
 cept laic⁹ z minister cōitatz q̄ tū ab ap̄lo Paulo d̄r minister dei. s; spūali⁹
 summū pontifex d̄r minister dei z vicari⁹. in q̄tū ministrat in ea p̄tate q̄ nō
 est in cōitate naturalis. s; positiua p̄cise z ex sola institutōe dei. illa tū p̄as ē
 cōitari collata. ¶ Sequit̄ vltio. Cōformiter ad Joānē patriarchā anthio-
 cheniū. sicut Nico. de cusa in suis tracta. de ista materia q̄ p̄ciliū ḡnāle in sin-
 gulis z oibz ē supra summū pontificē. z hec breuif. z sub p̄p̄dio q̄dā de ista
 p̄parōe posui itendēs aplissimū facere tractatū de oi p̄tate ecclastica z lai-
 ca. z de singulis eaz actibz. vtz at summū pontifex possit ex cōitari z suspē-
 di manēs summū pontifex ita q̄ si tēter facere nihil facit etiā q̄tū ad abso-
 lutōem sacramentalē videat. Nico. de cosa. sc̄da p̄tē sui libri. ca. xvij. Et
 ad oia capla q̄ vident asserere summū pontificē nō posse iudicari nisi sic a s̄
 de deui⁹. vt ca. si papa. xl. dist. et ca. oues. ij. q. vij. d̄r. q̄ p̄max p̄sumit a s̄
 de deuiare z icludif in heresi p̄tinacia. vt dicat sc̄do q̄ vt p̄z ex ca. si papa
 in illis caplis d̄r nullū posse papā iudicare. z nō d̄r de collectōe. Dicit ter-
 tio. q̄ p̄ papā nō ē regularit̄ p̄gregādū p̄ciliū nisi in casu heresis aut quis
 p̄cti totā eccliaz sc̄a d̄alizāris. z id q̄d habet. xvij. dist. s. simmach⁹. vbi d̄r
 simmach⁹ papa sedis ap̄lice p̄sul ab h̄mōi oppōnibz ip̄etit⁹ q̄tū ad hoies
 respicit. sic imunis z liber. cui⁹ eam totā dei iudicio reseruam⁹ Dicit q̄ ac-
 cusatores ei⁹ nō potuerūt ip̄osita crimia pbare z sic eāqz eis secreta reliqz
 rūt sc̄i p̄es in synodo dei iudicio auctoritatue. accusatores p̄denantes.
 ¶ Vltimū caplm̄ in q̄ inq̄rit quō poterit p̄ciliū p̄ papā p̄gregari
 ¶ Un̄ ex supioribz notū sit satis p̄ciliū sup papā iurisdicōem h̄re. in
 casu igit̄ in q̄ ventret papa iudicād⁹ q̄ nā pacto p̄gregari poterit. qz
 nō est p̄sibile papā p̄gregare p̄ se inq̄rendū ē. Et sic p̄ma p̄p̄o. ad nul-
 lū auctoritatue spectat p̄gregare p̄ciliū. p̄terqz ad summū pontificē ex iure